

חוברת תשובה ליום הכיפורים

וכך היה מונה :

אחת.

אחת ואחת. אחת ושתיים. אחת ושלוש.

אחת וארבע. אחת וחמש. אחת ושש. אחת ושבע.

וידוי השעיר

וכך היה אומר : אנא ה' חטאו עוו פשעו לפניך עמך
בית ישראל אנא בשם כפר נא לחטאים ולעוונות
ולפשעים שחטאו ושעוו ושפשעו לפניך עמך בית
ישראל. ככתוב בתורת משה עבדך מפי כבודך כי ביום
הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה'.

פתיחה

מה אנו עושים ביום הכיפורים ?

עומדים לפני מלך מלכי המלכים שמלא כל הארץ כבודו, הוא מתקרב

אלינו ואנו מתקרבים אליו קרוב קרוב ואנו אומרים אנו יהודים

וחלילה לא גוים, אנו בני תורה בני עולם הבא, ורוצים לעסוק רק

בתורה ובמצוות,

אנו יודעים כמה פועל בכל העולמות כל פעולה של מצוה או תשובה,

וכמה לא עושה כלום מי שמתעסק בדברים אחרים,

כי כל דבר בא רק בגזירת ה'

לכן אנו מבטיחים לה' בלב שלם לעשות רצונו ולא לחטוא חלילה,

להתעסק רק עם יהלומים ולא עם עפר ואפר של הבלי העולם הזה.

ומתפללים לה' שיעזרנו שלא נתרחק ממנו,

וישלח את משיח צדקינו בכדי שיפסק חילול שמו יתברך,

ויותר לא יכשלו אנשים בפח הייצר.

ועד אז המקום היחיד להמלט מהייצר הוא התורה עצמה.

ומכריזים אנו בסוף היום בקול גדול : שמע ישראל. ברוך שם...

ה' הוא האלוקים. לשנה הבאה בירושלים. אמן.

סעודת ערב יום הכיפורים

מאהבת הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא צוה להתענות אלא יום אחד בשנה ולטובתם לכפר עוונותיהם. וציום שיאכלו וישתו תחילה כדי שיוכלו להתענות ושלא להזיק להם העינוי. משל למלך שהיה לו בן יחיד וגזר עליו להתענות יום אחד וצוה להאכילו ולהשקותו קודם כדי שיוכל לסבול. וכן נוהגין להרבות בו בסעודה. ומביא במדרש מעשה בשוטר העיר שאמר לעבדו קנה לי דגים ולא מצא אלא דג אחד ונתן בו זהוב. והיה שם יהודי חייט והוסיף עליו עד שהעלוהו לחמשה ונשאר לחייט. בא העבד אל אדוניו וסיפר לו כל המאורע. שלח השוטר אחר החייט ואמר לו מה מלאכתך אמר לו חייט אמר לו ולמה קנית דג שוה זהוב בחמשה זהובים. ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי ששלחתיו לקנותו לי. השיב לו והיאך לא אקננו אפילו בעשרה כדי לאכלו ביום כזה שצונו הקדוש ברוך הוא לאכול ולשתות. ושאנו בטוחים שהקדוש ברוך הוא יכפר לנו עוונותינו. אמר לו אם כן יפה עשית ופטרו והלך לשלום.

אומר הרב"י : ולפי עניות דעתי כפשוטו הוא דכך השיב לשוטר, דאם היה קונה הדג להנאתו למלאות תאוותו היה זה מעשה רע וראוי לענשו על כך אבל כיון שלא נתכוין אלא לקיים מצוותו יתברך שציונו הקדוש ברוך הוא לאכול ולשתות ונקבל ממנו יתברך שכר גדול כאילו נצטוינו להתענות בו בודאי הכל

מחזור רבא ליל יוה"כ

מעשה רב בדבר אמירת תהילים והנהגת יום כיפור

גודל מעלת תהלים. אכתוב מעשה רב מענין תהילים מספר של"ה שכתב בשם עמק המלך שגדול כח תהלים האומרו בכל יום בכדי להלהיב ליבות בני אדם באמירתו בפרט בימים נוראים אלו.

וז"ל בשנת קי"ב שנתיים אחרי הגזרות נשאר כפר אחד סמוך לערפורט שלא שלטו בו האויבים והיה יושב איש מסכן וחסיד לא כ"כ יודע לבד פשוטי המקרא והיה זקן ונפטר בשיבה טובה ותוך ל' יום מפטירתו בא בתלום לחכם אחד מופלג וחסיד שהיה בערפורט ונדמה לו שהיה עומד לפניו בתכריכין וספר קטן בזרועו אז אמר לו החסיד וכי אינך האיש שקברנו ביום פלוני פה א"ל כן דיברת אני הוא.

אמר לו ומה הספר הזה אשר לך א"ל ספר תהילים ובאתי להזהירך שתזהיר את בני בישוב ההוא שהייתי דר בו שיבריחו את עצמם מן העיר וימלטו את נפשם כי כלתה אליהם הרעה וימלטו אל הקהילות כי כל עוד שהייתי חי וגמרתני ספר תהלים בכל שבוע כמה שנים בזכות זה האריכו בשלווה וניצולו עד הנה ומעתה אין מי שיגן עליהם.

ויהי בבוקר ותפעם רוח החסיד ושלה שליח מיוחד לשם בכתבו והזהירם, והנה מקצת היראים דברי החסיד נמלטו וניצולו ומקצתם

שנתייאשו מן הפורענות ונשארו שם ולא השגיחו בדברי החסיד עד שפגעה בהם יד ה' ומידת דינו. ומהיום ההוא ששמע אבי מורי הקדוש ז"ל הדבר הזה לא היה נמנע לומר ספר תהלים כל שבוע עפ"י ז' חלקים, על כן אל תרפה ירך ממנו כי מי שהוא רגיל ודש בס' תהלים הוא דוחה כל מיני פורענויות וכמה פגעים רעים מעליו ומעל ב"ב ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו ומגלגל עליו ועליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות אשרי הזוכה ומזכה הרבים עכ"ל:

יש נעורים כל הלילה זכר למקדש וטוב הדבר למי שכוחו יפה ומובטח בעצמו שלא יטרד למחר בתפילתו ולא יזיק לו בתעניתו דאם לא כן יצא שכרו בהפסדו:

ספר יונה

ספר יונה

ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אלוקיך. זה נוגע לנו בסוף יום הכיפורים להתחזק להתפלל. כשאדם מותש.

שאוני והטילוני אל הים. אמר הרב מפוניבז' למה אמר שאוני שיאמר רק הטילוני אלא רואים מה זה רגע של חיים הוא רצה להרוויח את הרגע שירימו אותו.

היה פעם "עילוי" שהשתבח בדעתו שיכול הוא לתרץ כל קושיה ניגש אליו אחד הצדיקים ושאל אותו האם את קושיית רב החובל כבר תירצת? העילוי עמד נבוך כיון שלא היה זכור לו אף תוס' בש"ס וכו' שמביא קושיית רב החובל... עד שאמרו לו אל תתייגע מדי הכוונה לקושיה הגדולה של רב החובל בספינה: בן אדם מה לך נרדם קום קרא אל אלוקיך!!!! ??? ובודאי בעיוה"כ אחר הצהרים שייכת הקושיה בן אדם מה לך נרדם קום קרא אל אלוקיך.

יונה הנביא רצה להכניס את עצמו למצב שיהיה בחו"ל ששם אין נבואה ויפטר משליחותו ולא יהיה קטרוג על ישראל. ביונה למדים אנו שאי אפשר לברוח מהשי"ת כי הרבה שלוחים לו בכל הארץ. **ברצותו** בין לילה יש קיקיון. **וברצותו** בין לילה אבד.

בשלי הרעה הזאת. אומרים באניה זו היו עובדי עבודה זרה מכל הסוגים ואחד נביא ה' והנה היתה סערה ומיד אומר יונה בשלי הרעה הזאת. לא לחפש את מומי השני אלא למצוא מה לתקן את עצמו.

ברש"י כתוב והוא מהפרקי דרבי אליעזר, שהיו להם גילויים מיוחדים היה שם נס גלוי ופלא שראו שכל הספינות סביבם הולכות בים בשלום

ורק האניה שלהם היתה בסערה אז הבינו שזה דבר שמימי. ועשו גורל לדעת בשל מי הסער. ויצא על יונה, הוציאו את יונה מהספינה ועדיין לא עזבוהו והים נרגע, משכוהו לעלות והים סער ושוב הוציאו את יונה מהספינה ולא עזבוהו והים נרגע, משכוהו לעלות והים סער כך כמה פעמים עד שנאלצו להטילו כרצון השי"ת.

בילקוט שמעוני כתוב, שכל בני הספינה ראו את האמת ועלו לירושלים והתגיירו – רואים את כח האמת. יהודי מגלה את האמת ביום הכיפורים – עליו לחיות על פי זה.

בינתיים יונה נפל למים ובלעו הדג ולא היה לחוץ לשוב בתשובה אז ה' אמר לדג ופלטו אל הדגה ואז סבל והסכים לקיים את השליחות. בסיפור של נינוה למדים אנו את עונש החטא דרך התשובה ומעלת התשובה.

חז"ל אומרים שאח"כ בני נינוה חזרו לרעתם ונשמדו. כי איזו היא תשובה, שיגמור בדעתו חוזר לזה החטא לעולם.

תשובה

רבי שמעון בן לקיש היה בצעירותו בין חבורת לסטים, ושב לה' בכל ליבו, בצום ובתפילה, והיה עוסק כל ימיו בתורה ומצוות ונרצית תשובתו.

וביום שמת רבי שמעון בן לקיש, מתו שני רעיו שהיו שודדים בהרים, נתנו את ריש לקיש בגן עדן, ואת שני רעיו השודדים בשאול תחתיות אמרו: רבון העולמים יש משוא פנים לפניך? אמר להם: זה עשה תשובה בחייו, ואתם לא עשיתם. אמרו לפניו: הנח לנו ונעשה תשובה, אמר להם: אין תשובה אלא עד יום המיתה.

למה הדבר דומה? לאדם שהוא פורש לים, אם אינו לוקח בידו מארץ נושבת לחם ומים – ביד אינו מוצא: לאכול ולשתות, כך אם אין אדם עושה תשובה בחייו – לאחר מותו אין לו תשובה.

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

לחזור באמת בתשובה ולא להשאר חוטא ופושע

לפקוח עינים

וירא ה' כי שבו מדרכם הרעה ובגמ' את שקם ואת תעניתם לא נאמר.. בהפטרות ת"צ כתוב "פתח חרצובות רשע שחרר אגודות מוטה" מה זה חרצובות רשע? שמעתי ביאור מהרא"י קוק שליט"א ר"י מאור התלמוד. שלכל יהודי יש איזה עבירה שלו שכמה שעושה חיזוקים אך על העבירה שלו שומר בקופסה ובענין הזה שלו אינו משתנה. ויהודי יכול לעבור: אלול, סליחות, ר"ה, עשי"ת, עיוה"כ, יוה"כ. ושב בתשובה מכל העבירות שבעולם חוץ מהעבירה הפרטית שלו, שהיא הנסיון שלו, את העבירה הזו מחביא ולא מסכים לגלות,

לכן אומר הנביא הכזה צום אבחרהו פתח הרצובות רשע שישוב
בתשובה שלמה וישנה את דרכו שלו הרעה.

השוואה בין תשובה לטבילה

אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם
אביכם שבשמים.

כמו במקוה שרק אם נכנס לגמרי למים נטהר אבל אם אצבע קטנה
נשארת בחוץ אינו נטהר, כך התשובה רק אם מתבטל לגמרי להקב"ה
נטהר מעוונותיו.

למי לא עוזר האור

אולם כל זה עדיין אינו עוזר כלום, אם חלילה אינו פוקח את עיניו לא
יראה כלום. כך אדם יכול להתעורר ולהתרגש ולקלוט מהאווירה ולא
לשוב בתשובה

היה בוילנא בית כנסת, שהיתה מריבה על הרבנות והיה שם באותה
עת באותו בית כנסת על אותה בימה שני דרשות שבת שובה, זה פנה
לכאן ודיבר לתומכיו, וזה פנה לכאן. ולא הבינו שזו לא דרך.
התעוררות היתה אבל לא פתחו את עיניהם.

ולפתוח את העינים להתבונן זה ע"י לימוד מוסר. וע"י ששואל
ומתייעץ על דרכיו שאינו טועה חלילה.

ולכן אנו מתפללים החזירנו בתשובה שלמה לפניך שה' יעזור לנו לשוב
 שלא נהיה טובל ושרץ בידו, שלא יהיה טובל עם אבר אחד בחוץ,
 שלא תהיה לנו קופסה סגורה, שלא נשאר בעינים סגורות, אלא
 שיתקיים שפרו מעשיכם.

מוסר

פרש דהר ושעט עם סוסו בככר העיר והזיק לכל עובר ושב, נתנוהו לבית
 הכלא, והבטיח שלא ישנה בזאת וביקש שישיבו לו את סוסו וישלחום
 חופשי. נענו ואמרו לו כל עוד שאינך לומד לרכוב כראוי ולומד להנהיג
 את הסוס אין לך סיכוי להצליח. כך אנו לא השתלטנו על החומר, וראשית
 כל עלינו לסדר סדרי מוסר.

הדרך סלולה

חז"ל אומרים שימים אלו נקבעו מימות משה רבינו שעלה לשמים. כמו
 למשל בנין גבוה של 100 קומות וזה מאוד קשה לעלות, אבל הכינו בו
 מעלית או מדרגות נעות ואדם צריך רק להכנס וללחוץ על כפתור,
 ובמהירות הוא מגיע למעלה, אבל מי שמתעצל ואפילו לא מתקדם להכנס
 למעלית, מי שבכלל לא רוצה לעזוב את העבירות, ולהתחזק במצוות. זה
 כמו מי שעומד על יד המעלית ומתעצל להכנס.

בזכות ויתור ומחילה

אחד המידות ביג' מידות הוא נושא עוון אומרים חז"ל שלמי ה' נושא עוון למי שעובר על פשע למי שמוותר לאחרים.

הגמרא במסכת ראש השנה מספרת עובדה נוראה על רב הונא בריה דרב יהושע שהיה חולה מאוד ועלה רב פפא לבקרו וחשב שכבר נפטר או כמעט נפטר וביקש שיכינו לו תכריכין, ולבסוף התרפא והבריא. רב פפא התבייש לראותו כי כבר חשבו למת. אמר לו רב הונא אין לך מה להתבייש כי לא טעית באמת צדקת שנקנסה עלי מיתה והייתי אמור למות, ואמר הקב"ה הואיל והוא מוותר בדבריו תוותרו לו ותחזירוהו לחיות. רואים כמה מרוויח לעצמו מי שמוותר.

סיפרו חכמינו זיכרונם לברכה: מעשה ברבי אבא שישב בשער לוד, וראה אדם אחד בא מן הדרך והוא עייף, נכנס אותו אדם לחורבה אחת וישב תחת כותל רעוע ונרדם. נסתכל בו רבי אבא וראה נחש מגיח ממאורתו ובא לישוך אותו האיש, מיד יצאה כנגדו חיה אחת מן החורבה והרגה לנחש.

כשהקיץ האיש וראה נחש מת כנגדו קם על רגליו ללכת משם. כיוון שעקר רגליו מיד נתמוטט אותו כותל רעוע ונפל על המקום שאותו איש שכב שם קודם. בא רבי אבא אצלו ואמר לו מה מעשיך? שהרי עשה לך ה' שני נסים, ולא על חנם זכית לזה. אמר לו: לעולם לא גמל לי אדם רעה

שלא נתפייסתי ממנו ומחלתי לו מיד. ואם לא הייתי יכול להתפייס לו מיד – לעולם לא עליתי על מיטתי לישון עד שמחלתי לו, ולא הייתי חושש לרעה שגמל לי, ולא די בזה – אלא שמהיום ההוא והלאה הייתי משתדל לעשות עימו טובה. אמר ר' אבא: ראוי הוא שיעשה לו הקב"ה נס על נס. בכה ר' אבא ואמר: גדול מעשה של זה מיוסף, שיוסף – הרי היו אחיו והיה לו לרחם עליהם, אבל מה שהאיש הזה עשה, יותר מיוסף. רואים שמי שמוותר זוכה לניסים גלויים.

[יש ע"ז סיפור תוספת מעניינת מזמנינו שבחור זכה מיד אחר פיוסו, להנצל מאש בוערת במיטתו בצורה ניסית ופלאית.]

נעילה כל השנה

תמה לה אווירת הימים הנוראים בחרדת קודש כיאה לה, תוך שהיא מותירה אחריה שובל. ענן זך מאחוריה...

בעצם מישהו רואה שובל?

אפשר לומר שאנו מוצאים את עצמנו בתנוחה כזאת של "עמוק בתוך השגרה" כאילו לפני יומיים לא רעדנו ב"נעילה" כעלה נידף...

מעשה שהיה, מלך אחד רם מעלה ומכובד מאד מצא את עצמו יום אחד מנהל ויכוח מתיש עם בתו הפתיה שהחליטה להנשא לכפרי פשוט ונבער.

הסביר ושידל, התחנן ובכה, ובתו בשלה. בשלב שבו הבין המלך כי

דבריו נופלים על אוזן ערלה במיוחד, החליט להזמין את הכפרי לארמונו לראות במה דברים אמורים...

הגיע המדובר, השתטח לרגלי המלך וכשדמעות בעיניו הבטיח את מלוא הכבוד
 כיאה לבתו של מלך רם...

משראה המלך שכנים דבריו, ומשראה גם שברירת מהדל אחרת לא נותרה לו
 נתן את ה"הן" וקמה והיתה לה חתונה...

הכלה הטריה בוחרת דוקא להמשיך את חייה, בכפר, בחוה העלובה... העגלה
 מוכנה, הסוסים גם... ולווג המאושר נותר רק לעלות ולנופף לשלום...

רגע לפני, ניגש המלך לבתו ולוחש לה - איך אני, זכרי זאת לעד,

כל אימת שתחפצי פני אלי!

הזמן חולף חצי שנה, שנה, קול דממה דקה. עוד שנתיים תמימות שבסיומם
 מקבל המלך מכתב, אבא, לא טוב לי... בוא לבקרני, בתך הטועה.

מזועזע כולו שולח המלך איגרת אל הכפר ומודיע כי בעוד עשרה ימים יבוא
 להתארח בכפרם חודש ימים.

הכפרי, שאכן רדה קשות בבת המלך די נרעד מהמחשבה על העונש שצפוי לו,
 חיש קל הושיבה בכיסא המיועד לה, פיזר מסביב בשמים שונים על מנת
 לטשטש את ריח הפרות, האכילה מטעמים ואז במבט מזרה אימים הודיע לה
 שמילה מיותרת לאביה, והיא עוד תתחנן לישון ברפת...

מרחוק כבר נשמעו שעטות הסוסים, והמלך יורד ממרכבתו, נכנס אל

הבקתה ומוצא את בתו שוקעת בתוך כורסת עור עיזים מהודרת.

משתאה המלך, בודק את המצב יום ועוד יום והכל כשורה, הכפרי

דואג לבתו ולכל מחסורה. כנראה, חשב המלך, שרוח שטות עברה עליה או
 סתם געגוע חולף.

היום האחרון לביקור הגיע , הכפרי מזיע מרוב מאמץ רוקד ומכרכר סביבם בכניעה ויראה, ואז בערוב היום רגע לפני עלייתו למרכבה, ניגש המלך לבתו להפרד ממנה ומבחין במצמוץ מוזר בעיניה, מין איתות – פחד. בחכמתו אינו אומר דבר כאילו כלל לא הבחין במאום והמרכבה מתחילה לצאת.

כשני פרסאות מהכפר מורה המלך לעצור את הסוסים, יורד מהמרכבה ומאותת למשרתיו להמשיך לארמון, והמלך, צועד לכפר הסמוך, פושט את בגדי מלכותו ולובש בגדים שלא יכירוהו וצועד בזריזות לכפר בו מתגוררת בתו.

הוא הגיע לשם עם זריחת השמש ואזניו שומעות צעקות וצווחות, ודוקא מכיוון הבקתה המוכרת לו. מתנשף כולו רץ לחלון הבית ומגלה את חתנו היקר במלוא "הדרו ותפארתו" כשהוא צווח : קומי עצלה, חודש שלם מילאתי את תפנוקיך ועתה קומי כי הפרות מחכות. קומי, כי ביקורו של אביך השוטה לא מעניין אותן, עולם כמנהגו נוהג ... והבת חיורת , דלי פח חלוד על כתפה, צועדת מתנוודדת לקראת הפרות בבגדי איכרה גסים ועיניה זולגות דמעות. והמלך...

חודש ימים השביע הכפרי את רצונו של המלך, טוב ומטיב היה, עניו ושופע מעשים טובים רחמן וצדיק משתדל ומתאמץ ... חודש ימים.

דבר אחד הוא לא לקח בחשבון , שהמלך עדיין כאן והוא צופה בו דרך החלון.